

talana dels *Usatges* (NCL, 89), on la presència del text original llatí es fa sentir en això i en la sintaxi (proposició d'infinitiu amb acusatiu subjecte 'sentirà dir que ve un rei ---'); o bé en docs. (més aviat escrit sense la *r*, *reġ*): «del batle del senyor Reg» dos cops en un doc. de Tàrrrega, del S XIII, posterior a 1292 (BABL VII, 230, comprovat en el facsímil, p. 245, on figura el primer passatge) En les Grans Cròniques, però, apareix, sovint en la forma *rey*; si bé hi ha un cas del plural *reġs* en Desclot (NCL II, 157 9)

En la toponímia i onomàstica catalana, generalment es troba en la forma *rei*: en *Molins de Rey*, *Prats de Rey* etc; els quals, però, sovint apareixen amb *Reig* en les mencions antigues. Però el modern *reig* (peix, bolet etc.) no ve de REGEM sinó de l'adjectiu RĒGIUS 'real'. Igual en quasi tot l'article *reig* d'AlcM, que és ben erroni en aquest sentit gairebé tot (des de la r. 7): car també *Puig-reig* ve de PODIUM REGIUM; i *Puig de Reig* (*puġ dā rēċ* Sineu, 1964; Bunyola), *Font de Reig* són així mateix probables metaplasmes del mateix: < *fonte rēġ* FONTEM REGIUM Car tots dos mots són masculins en llatí i en la nostra toponímia (veg FONT), en part almenys, es tracta de formes mosaràbs (amb *ār. t > cat. d*)

En la pronúncia actual domina la forma *rēġ*, amb tancada, a causa de la -ġ (com en LLEI·LleuresC, 250), no sols en els parlars occidentals sinó també a la major part de l'or. i a les Illes (BDLC xiv, 157; «Es Pou del(s) *rēġs*» Sineu, 1964, Forteza, *Gram*, p. 5), on ja devia ser així en el S. XIV, car a la *Questa* de Reixac, on la grafia *a* per *ś* predomina molt en gran part dels mots que tenen aquesta vocal, o almenys alterna amb l'altra, tanmateix es troba sempre *rey*, tot i que el mot hi surt una trentena de vegades (p. ex. 25.1, 25.4, 29, 32, 34 ---), en contrast amb la grafia amb *e*, que hi és constant en els mots en *ġ*.

La pron. *rēġ* (com *llei*) és, però, general a tota la diòcesi de Girona (fins cap a Pineda-StPolM era la pron antiga); en el Vallès ja hi ha *rē* (fins a Breda, 1931), a Osona (*Cal Ré*: StMdSobremunt, 1964), a Bna. i enllà del Llobregat És clar que hi ha *ġ* en els dialectes occidentals i *ġ* neutralitzada en el Rosselló. Però hi ha *è* oberta (aquí per diferenciació) a tot Ribagorça i alguns sectors occidentals del Pallars: Lasquarri, Güel, Bono, Alins de les Pauls, 1957; segons AlcM, fins a la Vall d'Aneu i Tamarit de Llitera; *Lo Pont del rēġ*, a Claret, suburbi de Tremp, 1957. Per irrisió, alguns valencians anomenen *pi rēġ* una planta menuda (que veig a Torís, 1962).

DERIV: *Règul* [-ġo Lab.] ll. *regūlus* 'reietó'. *Reig* del ll. RĒGIUS 'real', veg supra, més les precisions i accs. secundàries que ja detallen AlcM i DAG Com a bolets no pertot es consideren iguals els *reigs* (*rēġs* o *rēċus*) i els *ous de reig*, veg. Font i Quer (*Mem Ac. C1 Bna* xxxiii, xii, 28, 29); uns i altres, sobretot aquests, són cosa de la diòcesi de Girona més que enlloc més, d'*puġ dā rēċ* en particular, n'he vistos molts com a bolet molt primerenc, juny 1964, en els boscos de Madremanya, deriv. *puagra retxera* (per *cualbra -ġg.*), Font Q, n.º 23. Com que realment els *ous-de-reig*

tenen el color i molt de l'aparença d'un ou, però són un dels bolets més fins i llaminers, l'etimologia en realitat deu ser OVUS REGIUS 'ou real, principesc', a manera de ponderació d'un ou, i *reig* en deu ser abreujament Hi ha un bolet *agerola* nom que no sé si ve d'un *rejola*, dim de *reig* × GIRGOLA

Com a nom de peix és o ha estat conegut a tots els nostres dominis dialectals: figura en llistes de peixos venuts a Balaguer a 1313 i («*reg*») a St Celoni, 1370, que citem a ANFÓS (BABL XII, 421, 148); «item amfós, corbayl, *peys reyg*, dernia, lissa de mar», ross. a 1379 (*InuLC*): forma per la qual es veu que en realitat ve de la combinació PISCIS REGIUS (amb ommissió de PISCIS), i que per tant és un nom equiparat a l'oc. ant. *peis rei* «ombre, poisson» i cast. *pejerrey*. per més que a l'Argentina es distingeixin molt el pejerrey i la corvina i *pejerrey* ja figura a les Orden de Sevilla i aplicat a l'*Atherina* a Huelva-Cadix (J. G. M.) Segons el Dfa, i Plaja, a Bna es diu *corball*, però *reig* a Tosa, SfdGuixols, Palamós, Calella d. P, l'Escala i Cadaqués, 'Umbrina Cirrhosa' (Plaja, *Proa Palam*, juliol 1960, 8)

És peix tortosí: «Manos meus, i quines panerades de peix li portarem! Com se deuria fartar! D'una quixalada, un *reig*, d'un mós, un quarteró de sardinetas», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 139) A Mall em descriuen *ar rēċ* com un peix d'uns 30 cm, «que fa unes retxes» (Cala Rajada, 1969), i figura en llistes de peixos mallorquins del S. XVI (o xv-xvii) junt amb *rap*, *llop*, *moll* (Pascual, BSAL VII, 119b, n) Si no m'enganyo ja el tenim en els *Colloquus* de Tortosa, de Cristòfol Despuig (1555), en la llista d'ormeigs: «tonaires, palangres per a *reig*, palangres per a anguiles ---» I ja en el S. XIV consta com a bon bocí culinari: el *Libre de Sent Soví* en dona receptes de cuina, fent constar que la millor estació per pescar-ne és «de tot estiu», i R. Grewe l'hi identifica amb la *Sciaena aquila* (NCL cxv, § 180 i pp. 195, 213).

Com a val ja figura en una llista de 1324, p p *El Archivo* de Dénia, com a «peix de tall» junt amb la tonyina i la tortuga; i AlcM, § 3b, en dona cites del Princ. S. XIV-XV. En efecte sembla ser més pescat a les mars valencianes; i, de fet, consta allà com un peix molt gros: «un *reig* corpulent, que por lo menos pesaba cuatro arrobas: un animalote insolente y matón que --- apenas movía una agalla hacía temblar a todo el escamado enjambre», Blasco Ibáñez (*La Cencerrada*, 79)

No sols és en la llista d'*El Archivo* II, 157 (on semblen identificar-lo amb el cast. *corvina*, sinó en Orellana («cast. *corvina*, llat., segons Palmireno, *latus o late*» *Peixos del Mar de Val*, 1802, p. 7). J. G. M. (1980, c. 1960) insisteix que és peix de tall, l'identifica amb *Jobnius regius* Asso (*Sciaena aquila* L.), que és molt diferent de la *corvina* cast., si bé en la carn s'hi assembla, però aquesta és més petita; en els mercats només es ven trossejat, i en el Mediterrani els grossos només es trobaven en alta mar; mentre que ara, amb les arts de pesca modernes, en pesquen a la costa atlàntica d'Àfrica, i n'hi ha exemplars magnífics,